

INWENTARYZACJA INWAZYJNYCH GATUNKÓW OBCYCH NA TERENIE PNBT

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ
W GDAŃSKU

CHARZYKOWY 2010

W 2010 w ramach wniosku złożonego do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku pn. *Czynna ochrona różnorodności biologicznej na terenie Parku Narodowego „Bory Tucholskie”*, zrealizowano inwentaryzację obszaru PNBT pod kątem występowania inwazyjnych gatunków obcych.

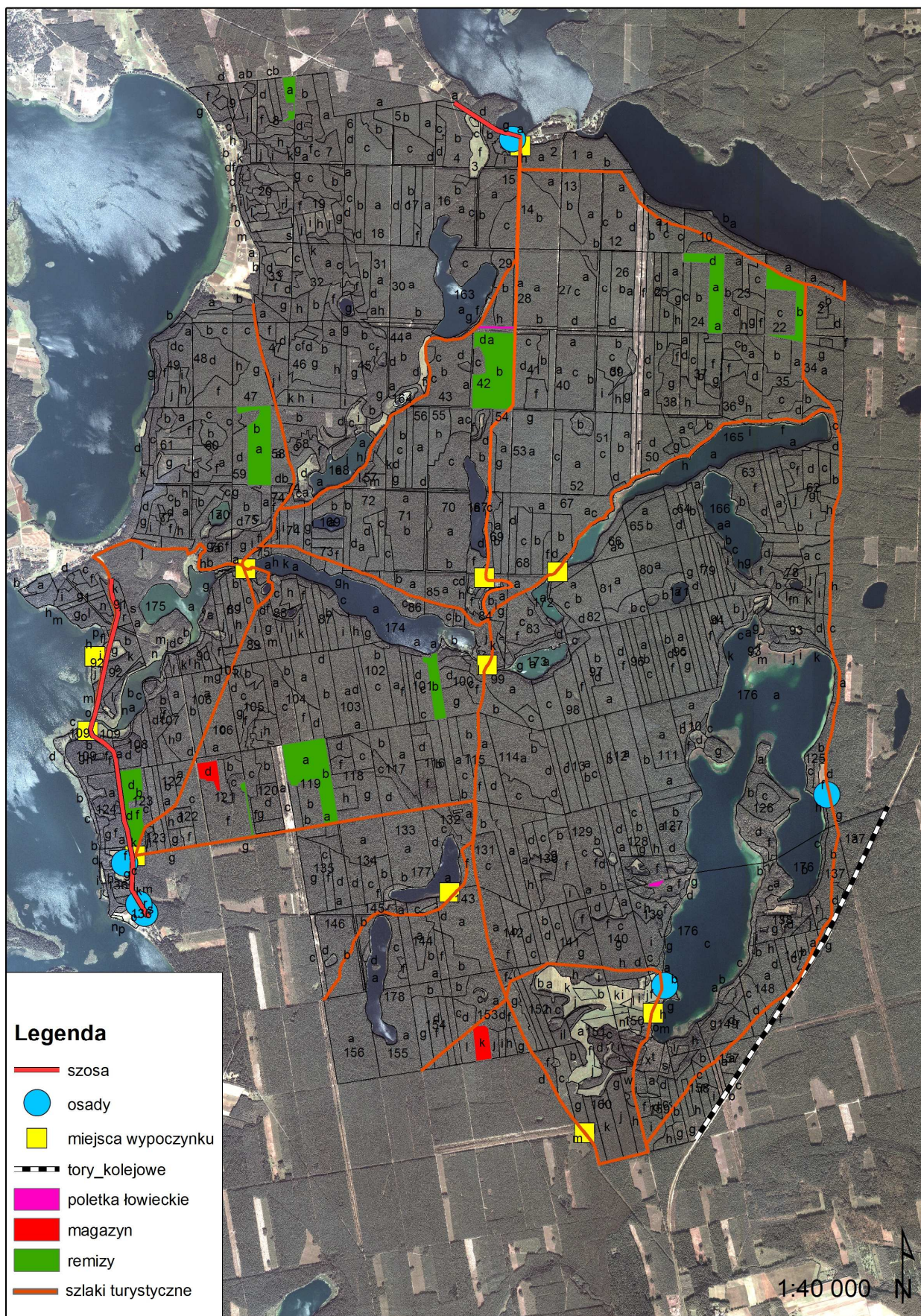
Celem przedsięwzięcia była ocena stopnia zagrożenia gatunkami inwazyjnymi Parku Narodowego „Bory Tucholskie”. Do tej pory Park dysponował jedynie szczątkowymi informacjami o występujących na jego terenie gatunkach obcych. W ramach zadania wybrano do inwentaryzacji miejsca szczególnie narażone na ekspansję gatunków, czyli miejsca związane z turystyką, transportem oraz antropogenicznie zmienione. Wykonany na podstawie inwentaryzacji raport, będzie przyczynkiem do monitorowania miejsc wnikania gatunków inwazyjnych na teren parku.

W ramach zadania inwentaryzację przeprowadzono w następujących miejscach na terenie Parku (rys. 1): szosy przebiegające na terenie Parku lub graniczne, tory kolejowe, szlaki turystyczne, miejsca wypoczynku turystów na terenie Parku, brzegi Jeziora Charzykowskiego, Karsińskiego, Łąckiego i Dybrzk w miejscach graniczących z Parkiem, remizy, dawne poletka łowieckie, paśniki i magazynopaśniki oraz osady. Inwentaryzację dodatkowo wzbogacono o informacje zebrane od leśniczych.

Inwentaryzacja wykazała występowanie następujących gatunków roślin inwazyjnych:

czerecha amerykańska *Padus serotina*,
dąb czerwony *Quercus rubra*,
jesion pensylwański *Fraxinus darlingtonii*,
kolczurka klapowana *Echinocystis lobata*,
łubin trwały *Lupinus polyphyllos*,
niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora*,
niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*,
przegorzan kulisty *Echinops sphaerocephalus*,
robinia akcyjowa *Robinia pseudacacia*,
róża pomarszczona *Rosa rugosa*,
słonecznik bulwiasty *Helianthus tuberosus*,
sumak octowiec *Rhus typhina*,
śnieguliczka biała *Symphoricarpus albus*.

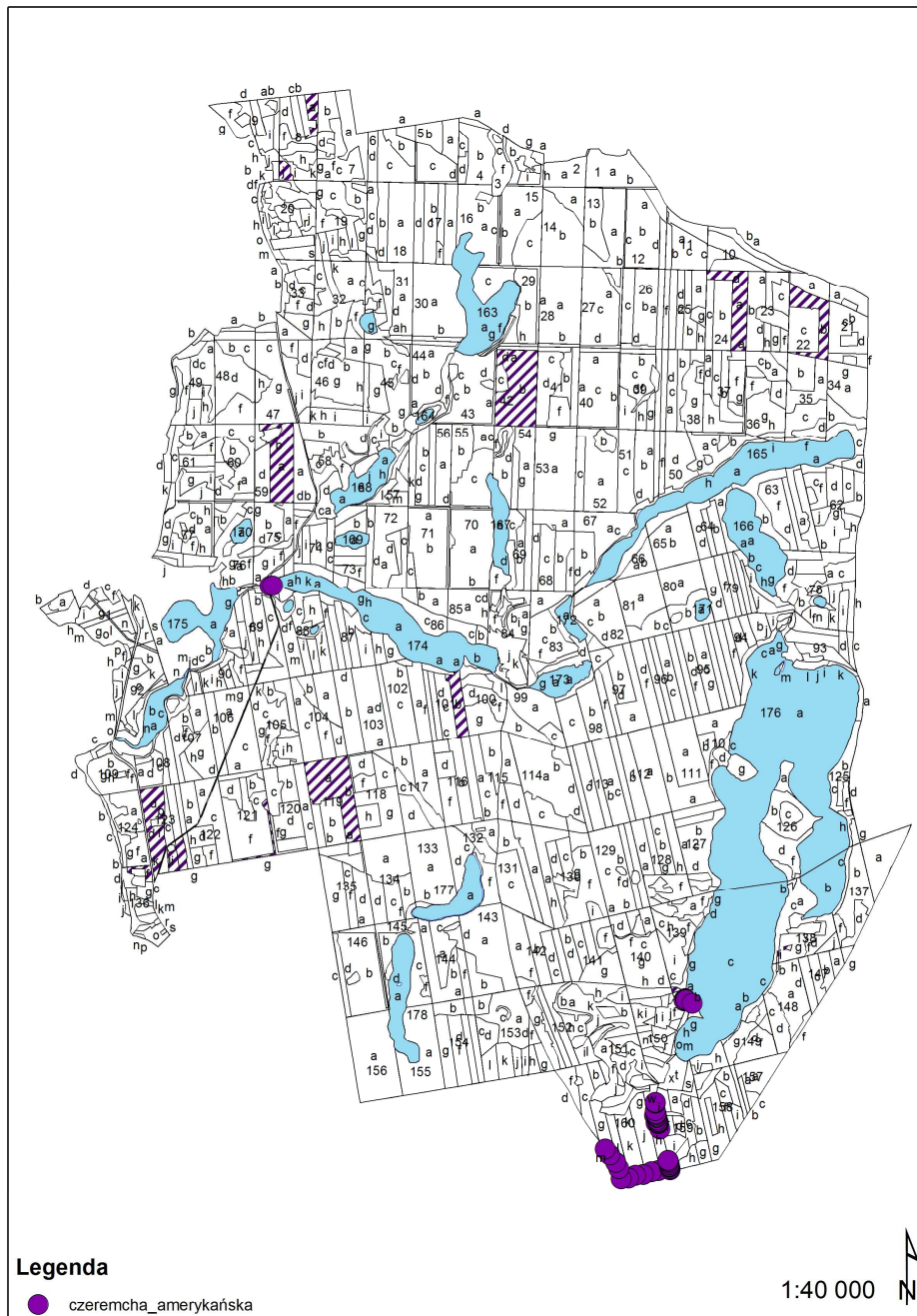
Rozmieszczenie poszczególnych gatunków na terenie Parku przedstawiają zamieszczone mapy.

Rys. 1. Miejsca inwentaryzacji inwazyjnych gatunków obcych na terenie PNBT w 2010 r.

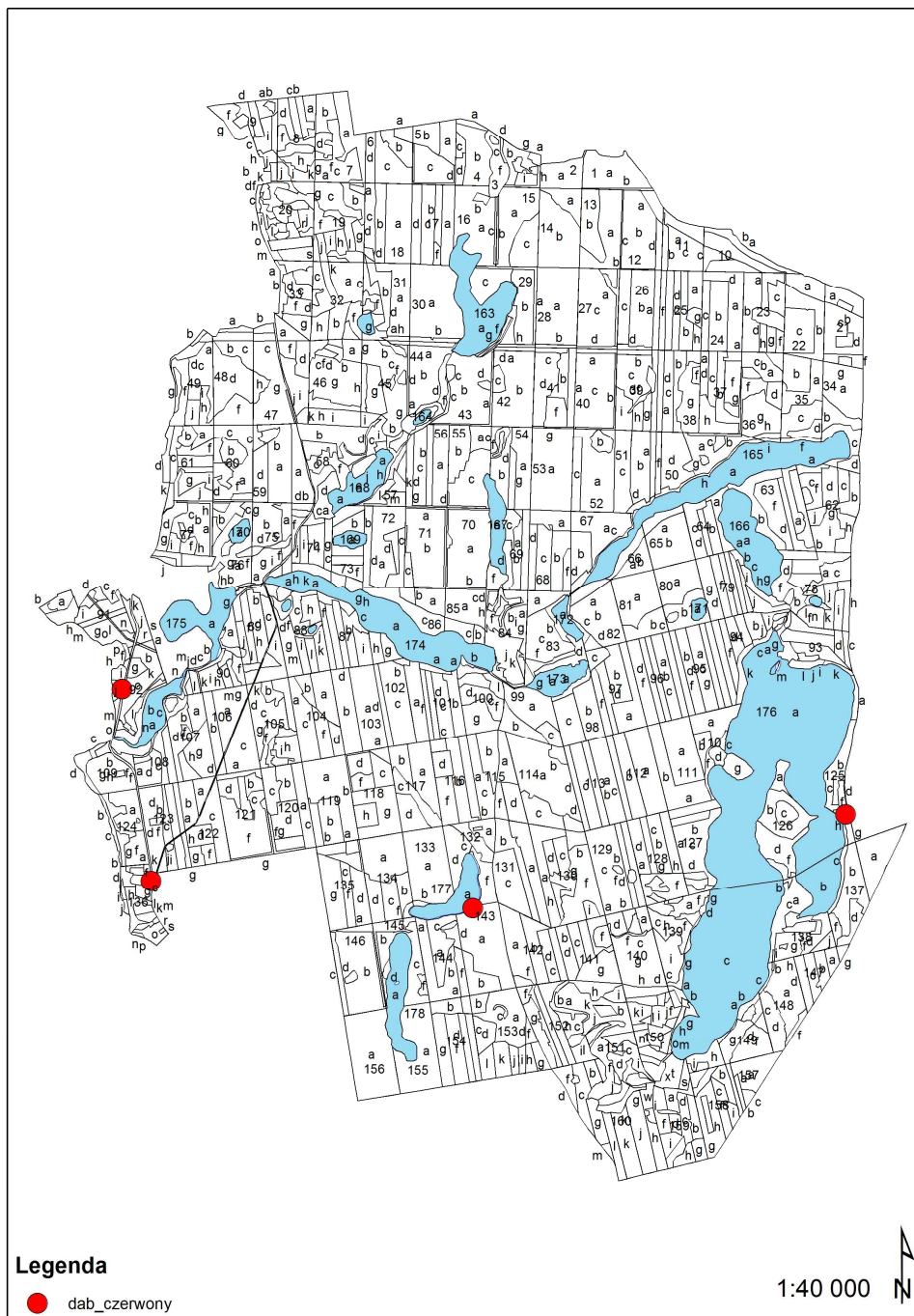

Czeremcha amerykańska *Padus serotina* to najliczniej występujący gatunek inwazyjny na terenie PNBT. Mapa prezentuje odnotowane w czasie inwentaryzacji miejsca jej występowania. Rzeczywisty zasięg może być jednak większy, dlatego istotne jest podjęcie działań monitoringowych, które pozwolą na opracowanie strategii stopniowego zwalczania tego gatunku na terenie parku.

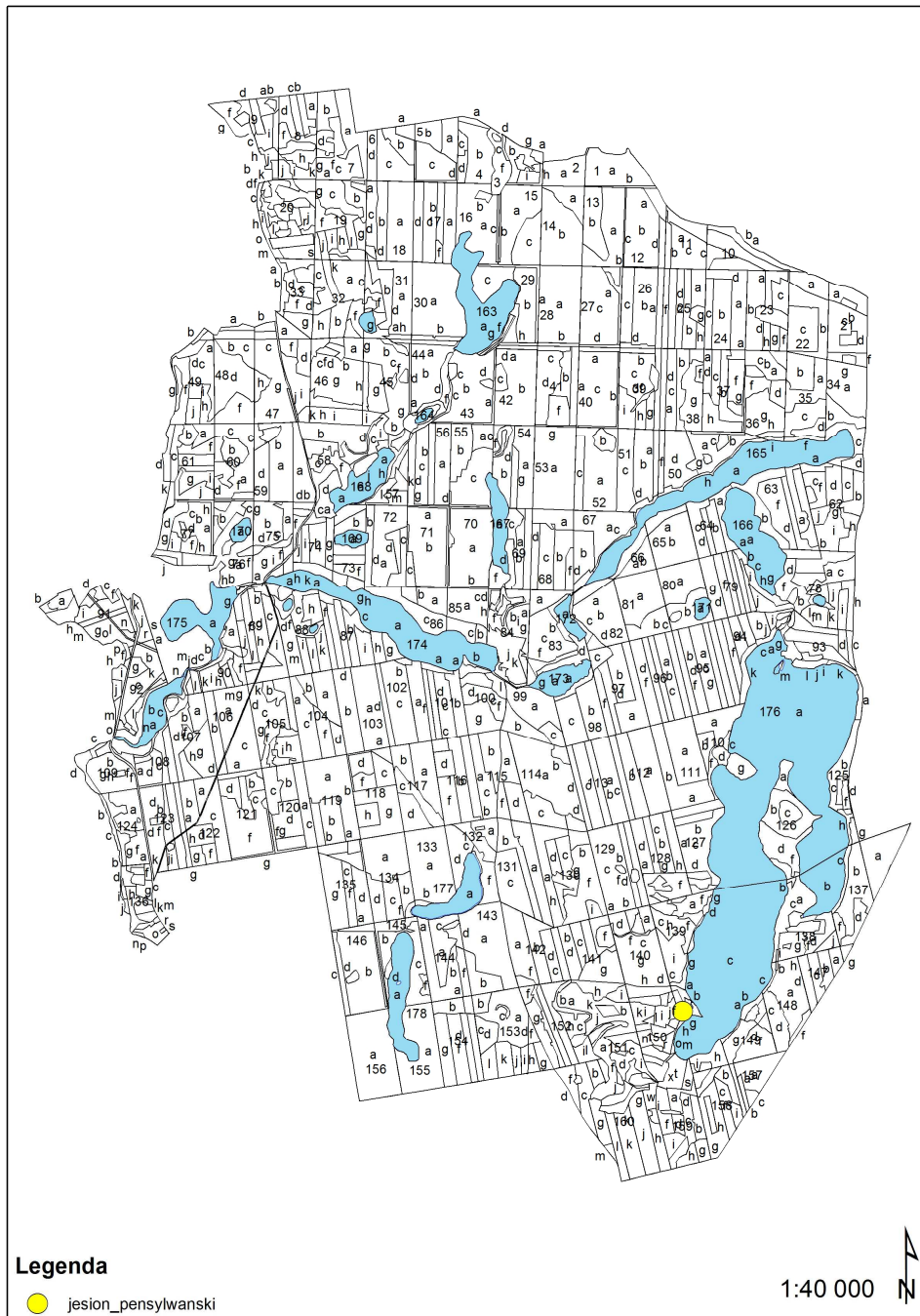

Dąb czerwony *Quercus rubra* odnotowany został w czterech miejscach na terenie Parku. Z całą pewnością, nie są to wszystkie stanowiska, tym bardziej, że wzdłuż dróg spotykano siewki i młode osobniki tego gatunku, które w czasie inwentaryzacji zostały usunięte. Mimo iż dąb czerwony nie stanowi na terenie parku znacznego zagrożenia

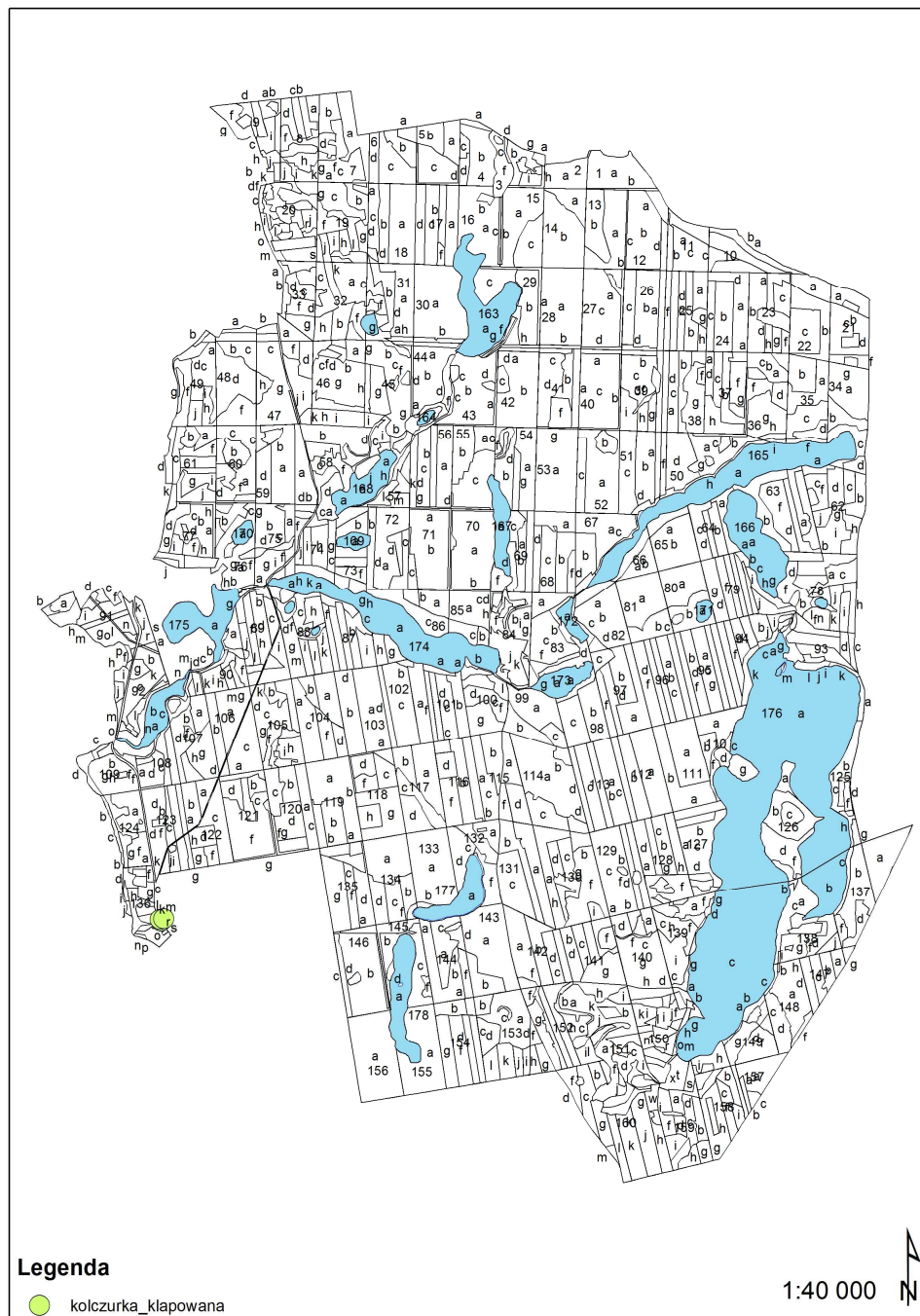

Jesion pensylwański *Fraxinus darlingtonii*
 odnotowany został na jednym stanowisku nad
 Jeziorem Ostrowite w pobliżu osady służbowej
 Józefowo.

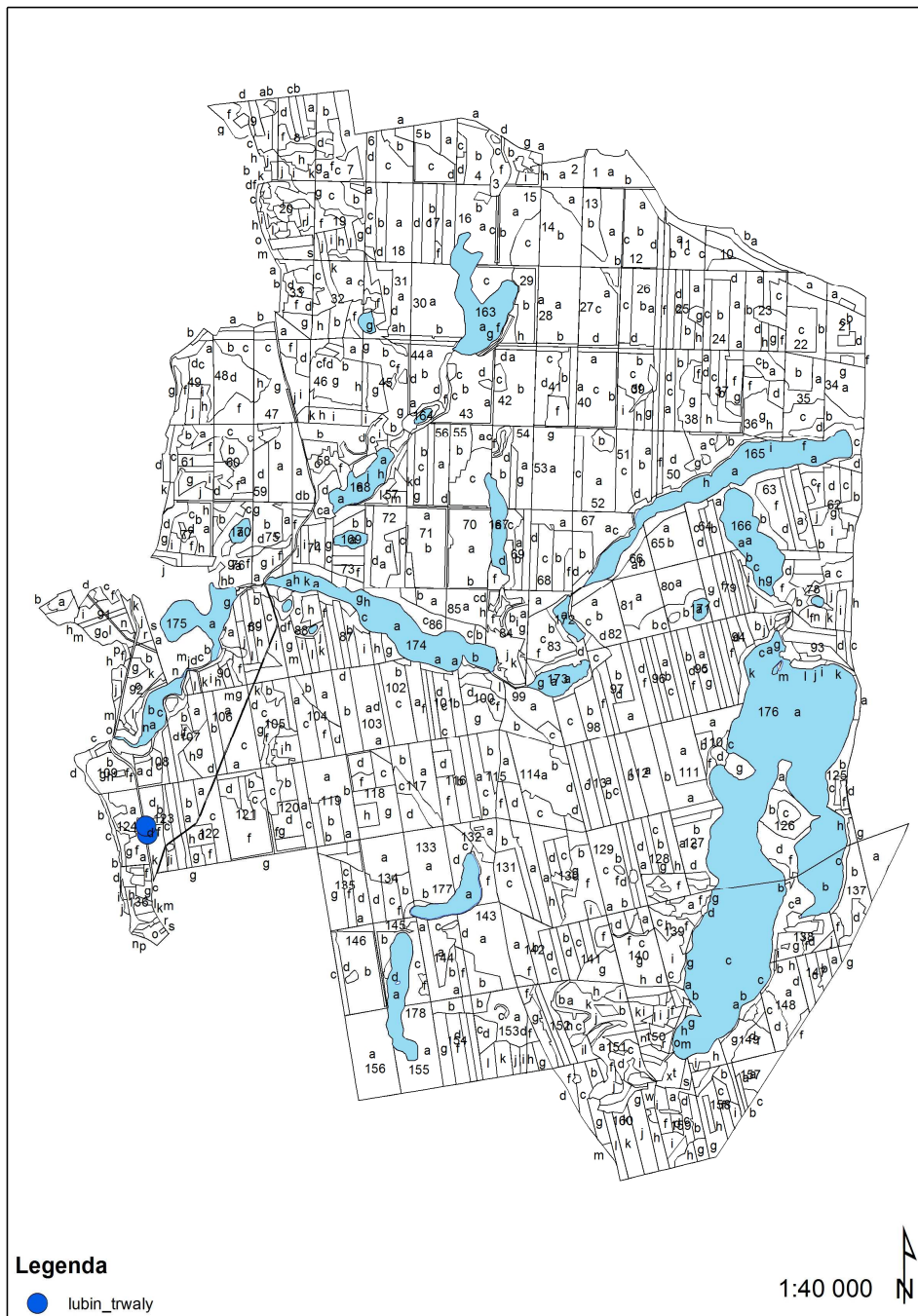

Kolczurka klapowana *Echinocystis lobata*
 odnotowana została na jednym stanowisku przy osadzie służbowej w Bachorzu. Wszystkie osobniki zostały usunięte. Niemniej, istnieje duże prawdopodobieństwo kolejnego pojawienia się tego gatunku, ze względu na powszechność jego hodowania w przydomowych ogródkach.

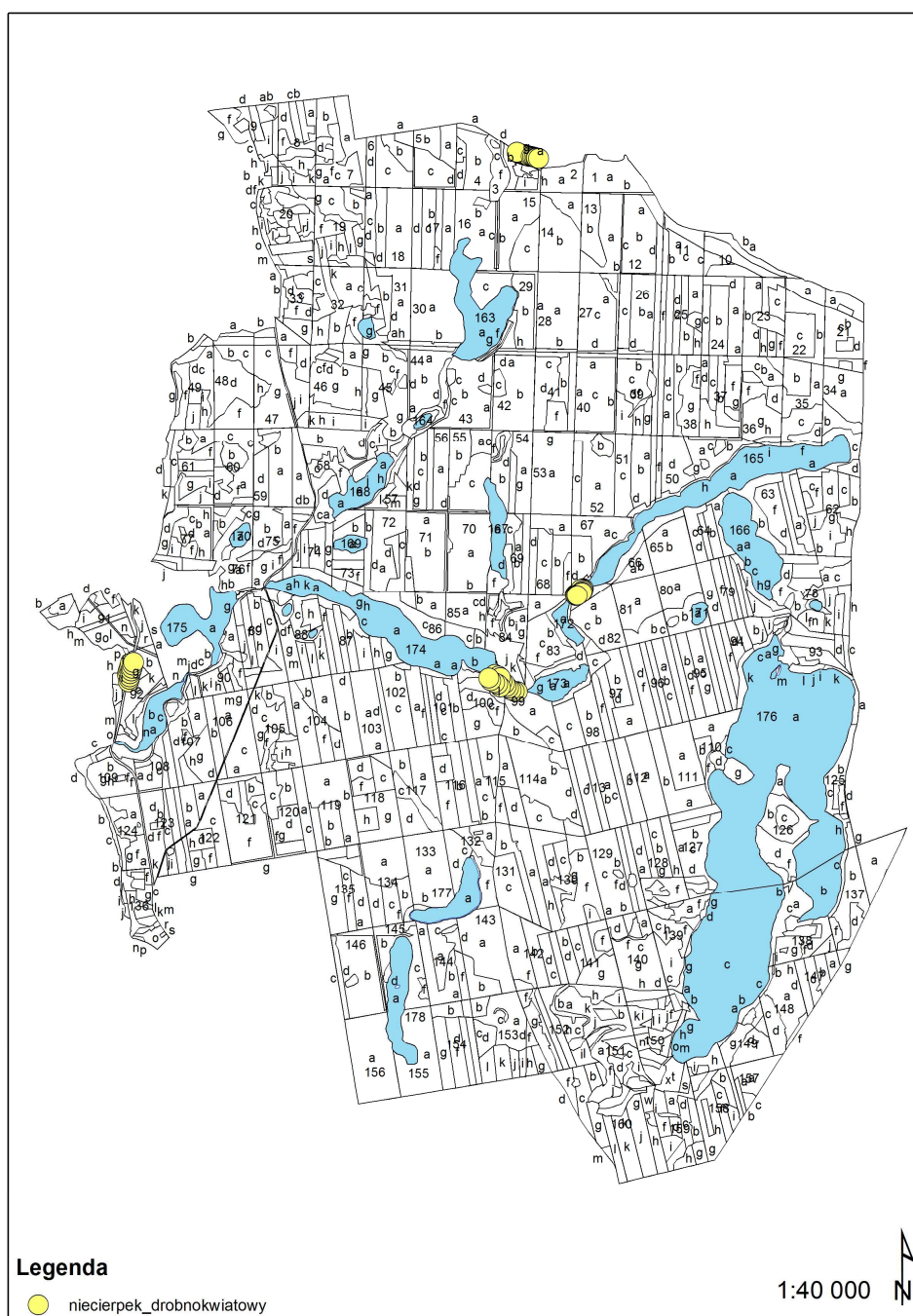

Łubin trwały *Lupinus polyphyllus* odnotowano na dwóch stanowiskach przy drodze Bachorze – Małe Swornegacie.

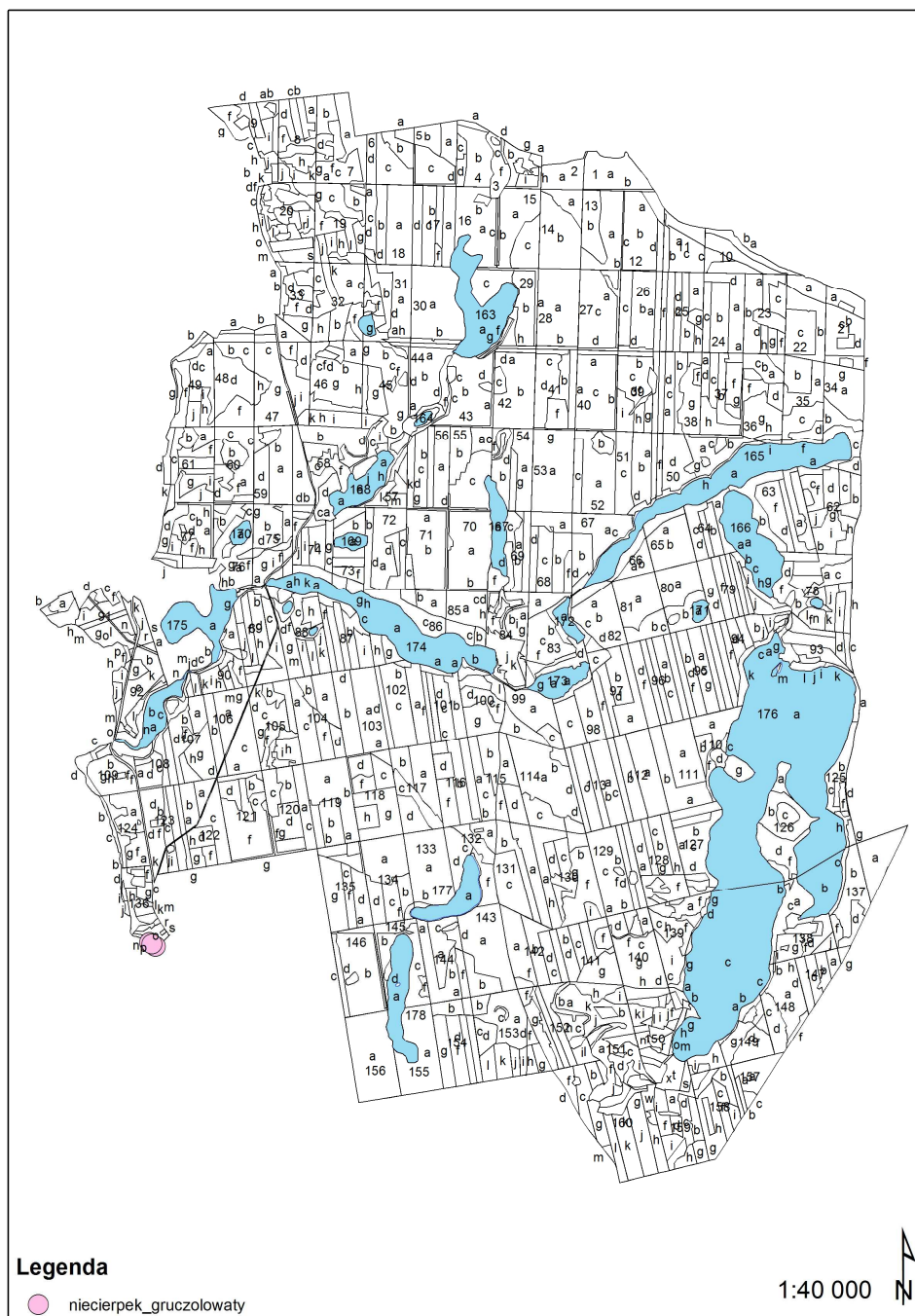

Niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora* występuje na czterech stanowiskach w Parku. Na dwóch z nich (nad jeziorem Jeleń i przy Strudze pomiędzy jeziorem Główka i Płesno) od 2007 roku jest eliminowany, poprzez wrywanie. Stanowisko nad Jeziorem Charzykowskim jest izolowane i należy podjąć próbę jego zlikwidowania. Stanowisko na Drzewiczu będzie stale narażone na wnikanie nowych osobników od strony Jeziora Łąckiego.

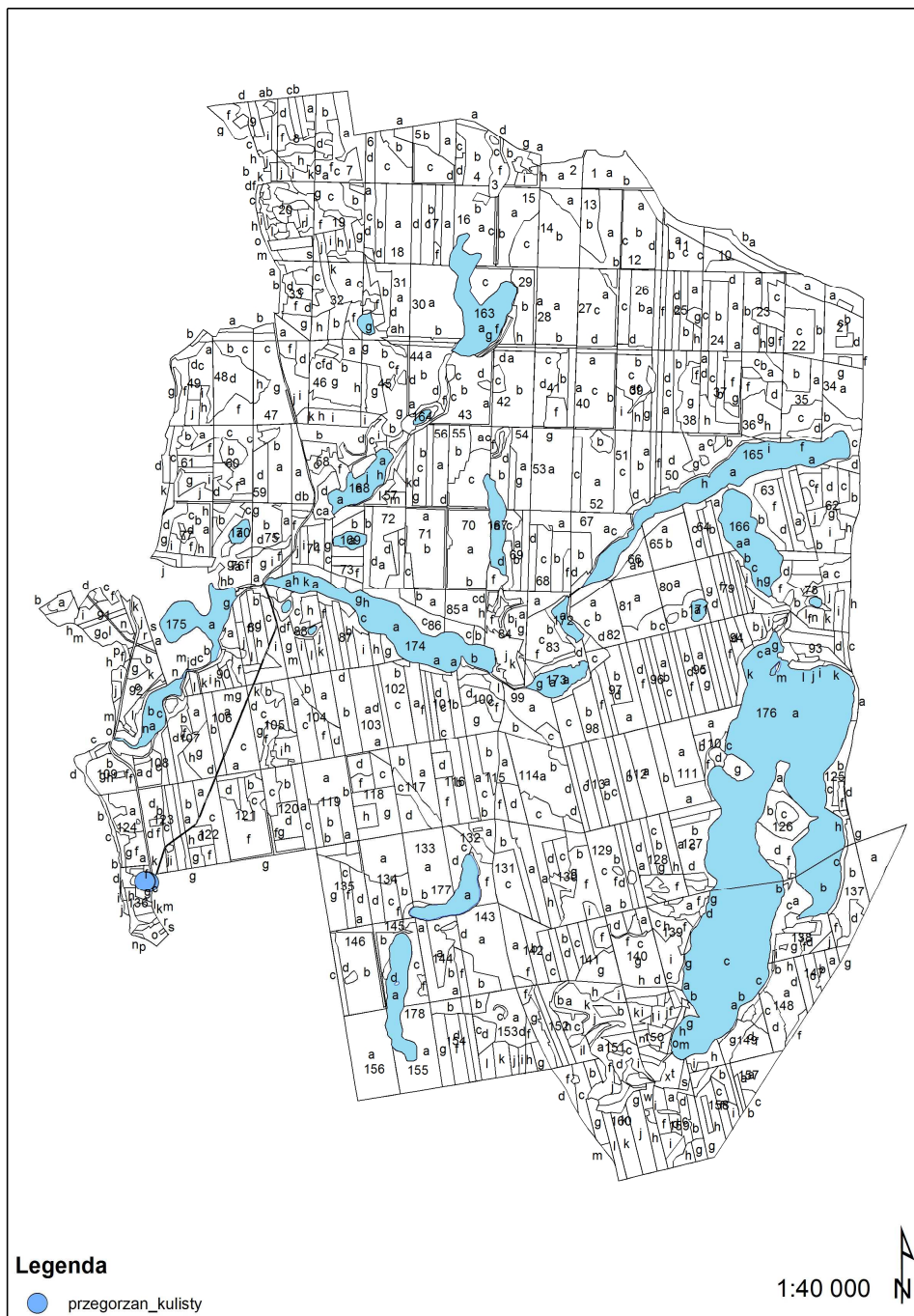

Niecierpek gruczołowy *Impatiens glandulifera* został po raz pierwszy odnotowany na terenie PNBT w 2009 r. przy cumowisku łodzi nad Jez. Charzykowskim. Wszystkie osobniki zostały wówczas usunięte. W czasie inwentaryzacji w 2010 r. kilka osobników zaobserwowano w tych samych miejscach. Zostały one również usunięte. Ze względu na powszechne hodowanie tego gatunku w miejscowości Małe Swornegacie należy monitorować tę część linii brzegowej Jez. Charzykowskiego.

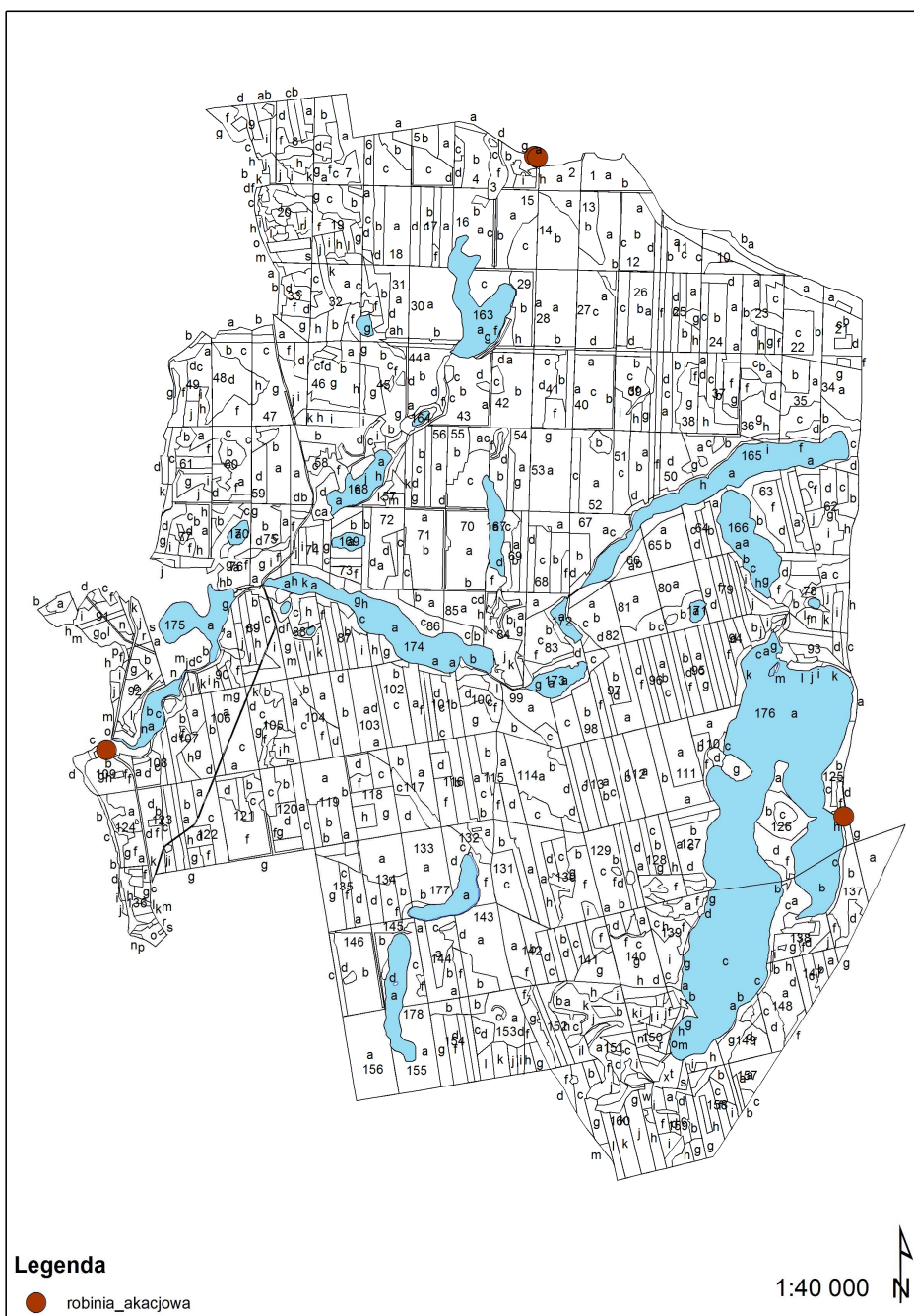

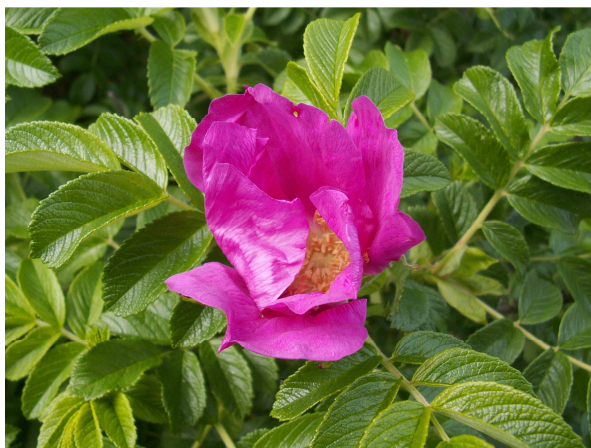
Przegorzan kulisty *Echinops sphaerocephalus* został odnotowany na jednym stanowisku w PNBT, po jednej i drugiej stronie alei prowadzącej do leśniczówki w Bachorzu.

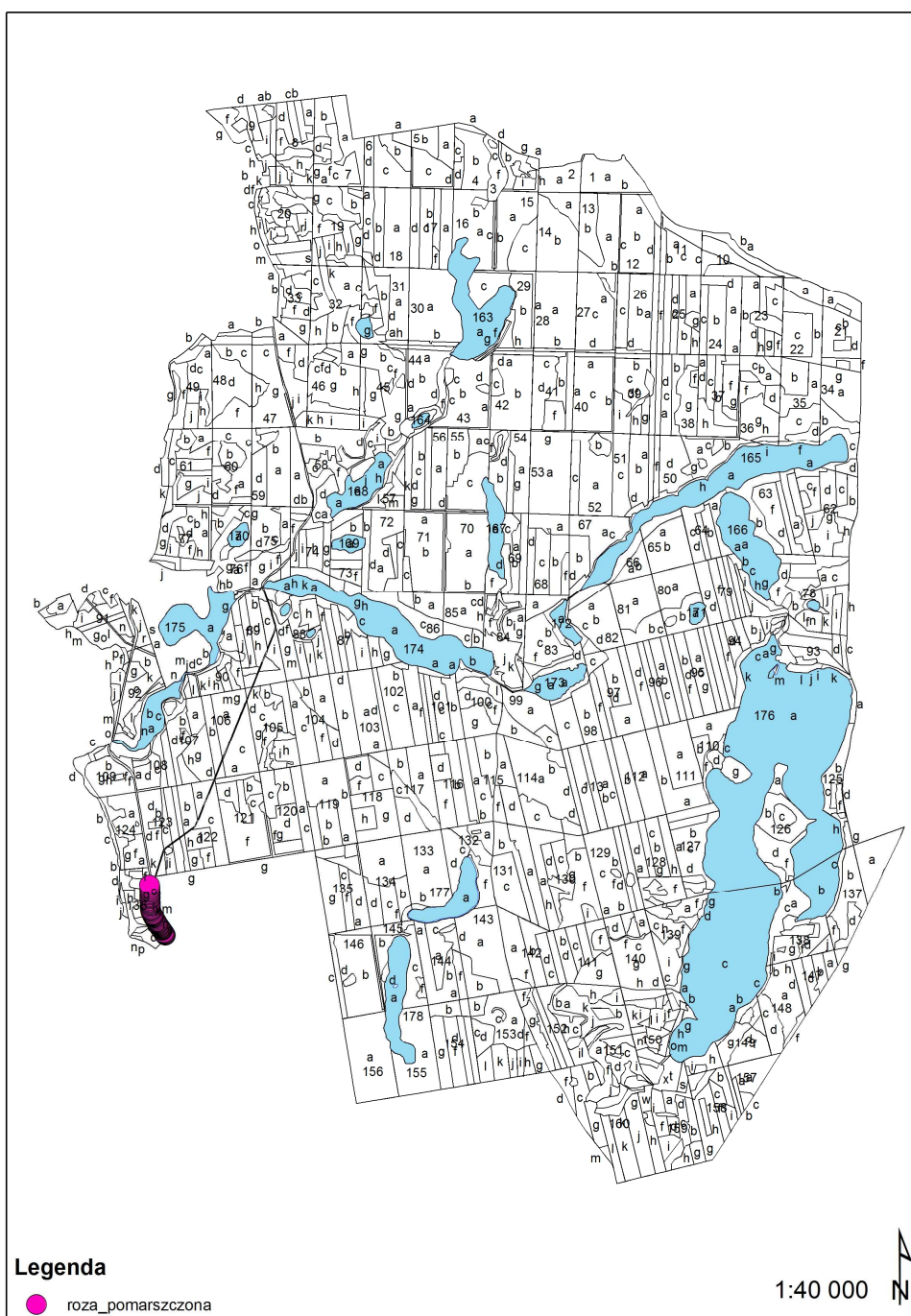

Robinia akacyjowa *Robinia pseudoacacia* została odnotowana w trzech miejscach na terenie Parku: kilka osobników przy szosie Bachorze-Małe Swornegacie, przy leśniczówce w Dębowej Górze oraz przy leśniczówce w Drzewiczu.

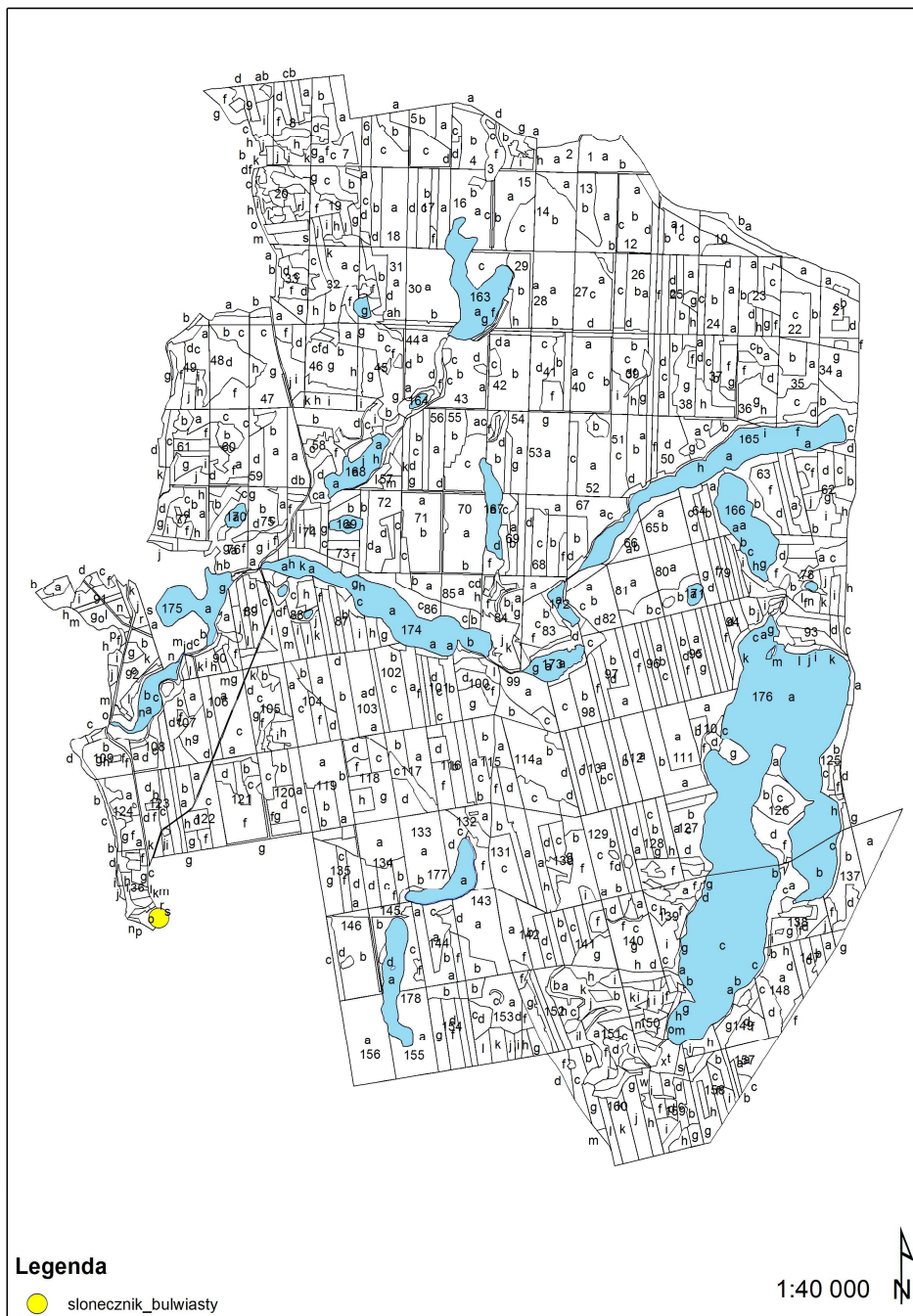

Róża pomarszczona *Rosa rugosa* została odnotowana z przydroża w miejscowości Bachorze. Cały szpaler został mechanicznie ścięty w 2010 roku. W kolejnych latach należy monitorować i usuwać odrastające osobniki.

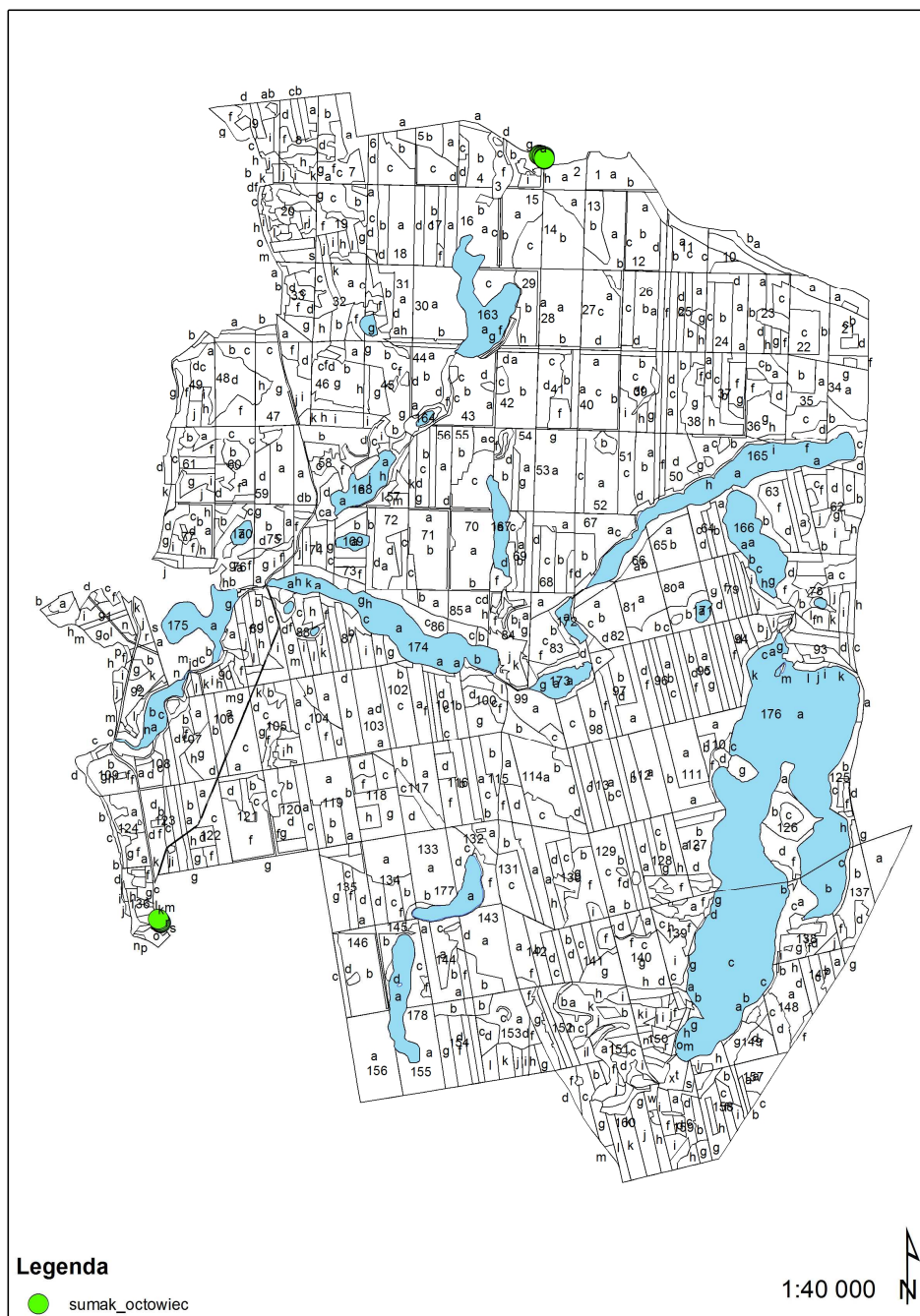

Pojedyncze osobniki **slonecznika bulwiastego**
Helianthus tuberosus odnotowano
w miejscowości Bachorze, na nieużytkach.

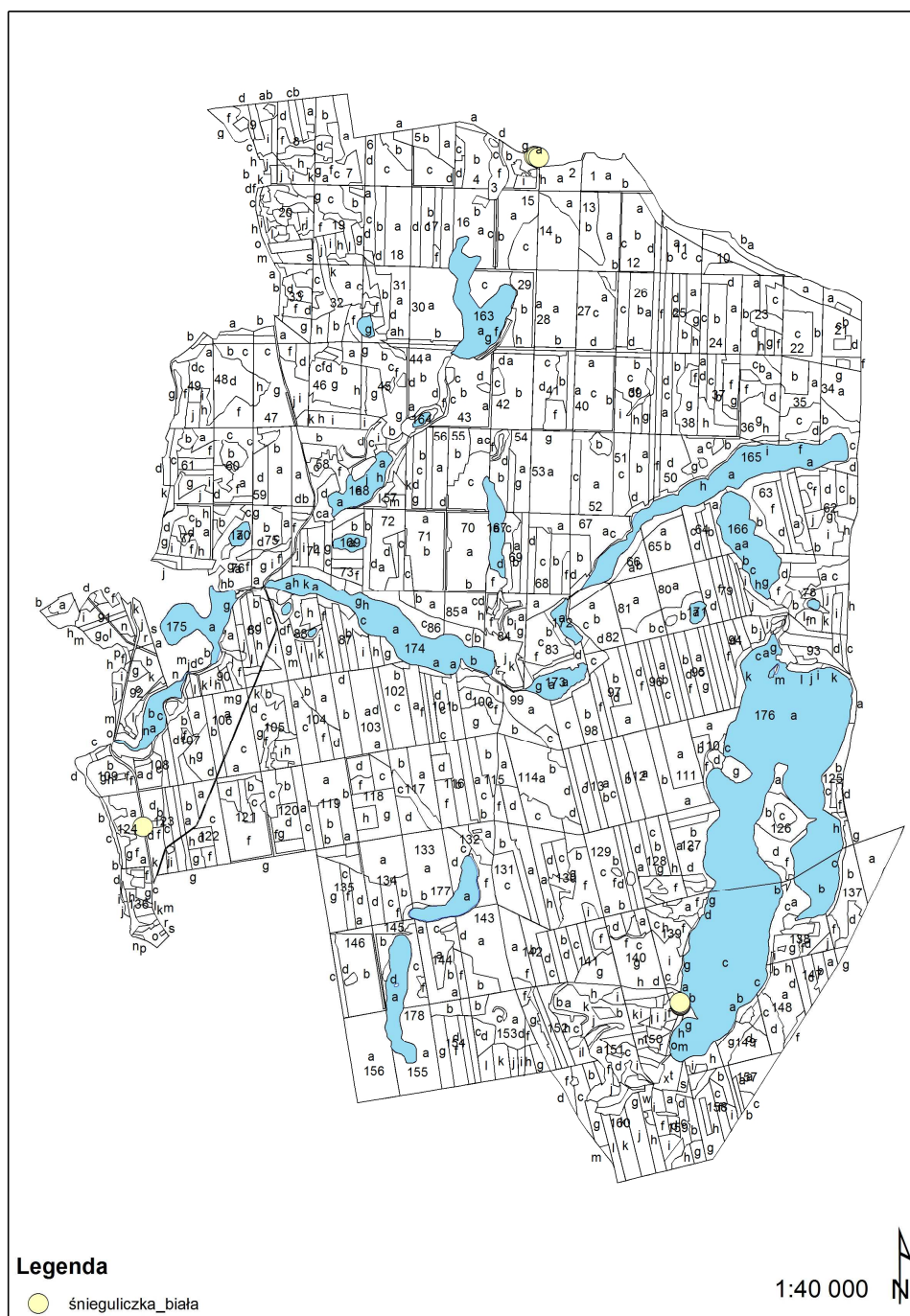

Sumak octowiec *Rhus typhina* został odnotowany z dwóch miejsc na terenie Parku. W miejscowości Bachorze przy osadzie służbowej, zasadzony jako gatunek ozdobny oraz przy bramie i leśniczówce w Drzewiczu.

Śnieguliczka biała *Symphoricarpos albus* została odnotowana na czterech miejscach na terenie Parku, głównie przy osadach w Drzewiczu, Dębowej Górze, Józefowie oraz w jednym miejscu przy szosie Małe Swornegacie – Bachorze.

Inwentaryzacja wykazała, że miejscami najbardziej narażonymi na inwazję obcych gatunków roślin, są miejsca antropogenicznie przekształcone. Najwięcej gatunków inwazyjnych wykazano w pobliżu osad, dróg oraz w miejscach, gdzie punktowo przyroda została przekształcona w wyniku działań związanych z remontami dróg lub mostów.

Bez wątplenia odnotowane punkty występowania gatunków inwazyjnych, nie są jedynymi na terenie Parku. Dlatego inwentaryzację należy prowadzić w latach kolejnych. Ważne również, by monitorować miejsca rzeczywistego występowania gatunków inwazyjnych, śledzić ich rozprzestrzenianie i w miarę możliwości podjąć działania ograniczające ich występowanie.

Największym zagrożeniem dla przyrody Parku stanowią oba gatunki niecierpków: n. drobnokwiatowy i n. gruczołowaty, oraz powszechnie hodowana w miejscowościach graniczących z Parkiem kolczurka klapowana. Odnotowane miejsca ich występowania winny być stale monitorowane, a wszystkie osobniki pojawiające się, natychmiast usuwane.

Inwentaryzacja najbliższej okolicy Parku, przede wszystkim miejscowości położonych blisko granicy, wykazała, że największym źródłem potencjalnego wnikania gatunków inwazyjnych na teren chroniony, są przydomowe ogródki, w których powszechnie hoduje się nawłóć kanadyjską, kolczurkę klapowaną, niecierpka gruczołowatego i rdestowca ostrokończystego. Już w tej chwili widać, że gatunki te „opuszczają” ogródki i jako rośliny ruderalne stopniowo przenikają do siedlisk naturalnych. Dlatego kontynuacją naszych działań powinna być edukacja i rozpowszechnianie problematyki inwazji biologicznych.

FOTOGRAFIE

Dąb czerwony *Quercus rubra* przy osadzie służbowej Dębowa Góra

Śnieguliczka biała *Symphoricarpus albus* przy osadzie służbowej Dębowa Góra

Śnieguliczka biała *Symphoricarpus albus* przy osadzie służbowej Józefowo

Sumak octowiec *Rhus typhina* przy osadzie służbowej w Bachorzu

Niecierpek drobnokwiatowy przy szosie Bachorze - Małe Swornegacie, niedaleko punktu widokowego

Niecierpek drobnokwiatowy *Impatiens parviflora* na stanowisku przy żelaznym mostku, pomiędzy jeziorem Główka a Płęšno

Słonecznik bulwiasty na nieużytkach w miejscowości Bachorze

Róża pomarszczona *Rosa rugosa* rosnąca wzdłuż drogi w miejscowości Bachorze.

Przegorzan kulisty rosnący w alei prowadzącej do leśniczówki w miejscowości Bachorze.

Łubin trwały *Lupinus polyphyllos* przy szosie
Bachorze - Małe Swornegacie.

Necierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*
przy cumowisku łodzi nad Jeziorem
Charzykowskim w Bachorzu.

Czeremcha amerykańska *Padus serotina* przy drodze na terenie Parku.

Kolczurka klapowana *Echinocystis lobata* w żywopłocie przy osadzie służbowej w miejscowości Bachorze.

